

भास्कराचार्यकृतसंस्कृतपञ्चोपनिषद्

ततः प्राणादिरोधेन प्रज्वाल्प ज्ञानदीपिकाम् ।
स्फुटं दृष्टो मया तत्र चित्स्वरूपो निरामयः ॥ ४ ॥

परं तं पान् यमि समुय् मोन्,
यमि हिहुय् मोन् दिन क्योह राथ् ।
यमिसय् अदुयु मन सांम्पुन्,
तमिय् व्यूठुय् सुरगुरुनाथ् ॥ ५ ॥

आत्मा परो दिनं रात्रिर्यस्य सर्वमिदं समम् ।
भातमद्वैतमनसस्तेन दृष्टोऽपरेश्वरः ॥ ५ ॥

चिदानन्दसू ज्ञानप्रकाशसू,
इमौ ज्युनुय् तिम जीवन्ती मुक्ती ।
विपमिस् संसारनिस् पाशस्,
अबुद्धव् गगडशत् शत् दितिय् ॥ ६ ॥

चिदानन्दो ज्ञानरूपः प्रकाशाख्यो निरामयः ।
यल्लब्धो देहवन्तोऽपि मुक्तास्तेऽन्येऽन्यथा स्थिताः ॥ ६ ॥

नार्थं ना पान् ना परं-जोनुम्,
सदायि वोदुम् एक्यु देह् ।
चह वृह् वृह् चह म्युलु ना जोनुम्,
चह कुस् वृह् कस्सं लुह्-संदेह् ॥ ७ ॥

नाथ न त्वं न चात्मापि ज्ञातो देहाभिमानतः ।
स्वस्यैक्यं च तया तेन का आवामिति संशयः ॥ ७ ॥

शिव् वा केशव् वा जिन् वा ,
कमलजनाथ् नाम् दारिन् युस् ।
म्य अवलि कासितन् भवरुज् ,
सुह् वा सुह् वा सुह् वा सुह् ॥ ८ ॥

शिवो वा केशवो वापि जिनो वा दुहिणोऽपि वा ।
संसाररोगेणाक्रान्तामबलां मां चिकित्सतु ॥ ८ ॥

भान् गल्लु ताय् प्रकाश् आव् जूने ,
चन्द्र गल्लु ताय् म्वतू चित् ।
चित् गल्लु ताय् केह् ति ना कुने ,
गैय् भूर भुवः स्वर मीलित् कल्लु ॥ ९ ॥

भानौ नष्टे काशते चन्द्रबिम्बं
तस्मिन्नाष्टे काशते चित्रमेव ।
चित्ते नष्टे दृश्यजातं क्षणेन
पृथ्व्यादीदं गच्छति कापि सर्वम् ॥ ९ ॥

भास्कराचार्यकृतसंस्कृतपद्योपेतानि

वृथ् रैण्यां, अर्चुन् सखर्,

अथि अल् पल् वखुर् ह्यथ् ।

यदुवनय् ज्ञानख् परमपद्,

अक्षर् हिशीखर् क्षिशीखर् ह्यथ् ॥१०॥

उत्तिष्ठ शाक्तिकस्त्रि त्वं पूजयेशं सुरादिभिः ।

यदि ज्ञातमत्तरं तत्त्वया तेनापि का क्षतिः ॥ १० ॥

तन्त्र् गलि-ताय् मन्त्र् म्वत्त्रे,

मन्त्र् गल् तु ताय् म्वत्तुय् चित् ।

चित् गल् तु-ताय् केह् ति ना कुने,

शून्यस् शून्याह् मीलित् गौव् ॥ ११ ॥

तन्त्रं सर्वं लीयते मन्त्र एव

मन्त्रश्चित्ते लीयते नादमूलः ।

चित्ते लीने लीयते सर्वमेव

दृश्यं द्रष्टा शिष्यते चित्स्वरूपः ॥ ११ ॥

ह्यथ् करित् राज्य् फेरि ना,

दित् करित् तृप्ति ना मन् ।

लोभ विना जीव् मरि ना,

जीवन्त् मरि-ताय् सुय् छुय् ज्ञान् ॥ १२ ॥

दातुर्मनस्तृप्यति नैव राज्यं
 दत्त्वा ग्रहीतुश्च तदेव लब्ध्वा ।
 जीवोऽपि लोभेन न मृत्युमेति
 मृतस्य नैवास्ति न जातु मृत्युः ॥ १२ ॥

इमय् पद् च्य तिमय् पद् म्य,
 श्यामगला च्य विन् तोटुस् छद्
 इहुय् भिन्नाभेद् च्य त म्य,
 छद् पन् स्वामी वृद् पायि मुपिस् ॥ १३ ॥

यदेव पदकं ते देव तदेव च मम प्रभो ।
 नियोक्ता त्वं नियोज्याहं तस्यास्तीत्यावपोर्भिदा ॥ १३ ॥

शिव् गुरु ताय् केशव् पलनस्,
 ब्रह्मा पायहर्यन् वृलस्यस् ।
 योगी योगकलि पर्जन्यस्,
 कुस् देव् अश्ववारप्यद् चेड्यस् ॥ १४ ॥

शिवोऽश्वः केशवन्तस्य पर्याणमात्मभूस्तथा ।
 पादयन्त्रं तत्र योग्यः सादी क इति मे यद् ॥ १४ ॥

अनाहत खस्वरूप शून्यालियू,
 यस् नाव् ना वर्ण ना रूप ना गोत्र ।
 अहंनिनाद विन्द त यवोन्,
 सुय् अश्ववारू प्यठ् चेड्यस् ॥ १५ ॥

अनाहतः खस्वरूपः शून्यस्थो विगतामयः ।
 अनामरूपवर्णोऽजो नादविन्दात्मकोऽस्ति सः ॥ १५ ॥

तूरि सलिल् खटु ताय् तूरि
 ह्यम्य त्रिगैय् भिन्ना भिन् विमर्शा ।
 चैतन्य रव् भाति सव् समे,
 शिवमय् चरान्नर् जग् पश्या ॥ १६ ॥

मायाजाड्यं तज्जडं बोधनीरं
 संसृत्याख्यं तद्धनत्वं हिमं च ।
 चित्सूर्येऽस्मिन् प्रोदिते त्रीणि सद्यो
 जाड्यान्मुक्तं नीरमाद्यं शिवाख्यम् ॥ १६ ॥

देह वंटा देवर वटा,
 प्यठ वुन लुय् एकवाद् ।
 पूज् कस् करख् हूटवटा,
 कर् मनस् त पवनस् संगरद् ॥ १७ ॥

चैत्यं देवो निर्मितौ द्वौ त्वया यौ
 पूजाहेतोस्तौ शिलातो न भिन्नौ ।
 देवोऽमेयश्चित्स्वरूपो विधेयं
 तद्वाप्त्यर्थं प्राणचित्तैक्यमेव ॥ १७ ॥

आसा वोल् परिनिम सासा,
 म्य मनि वासा खेद ना ह्यये ।
 यदुवयु शंकर वखन् आसा,
 मकुरिस् स्वासा मल् क्याह् प्यये ॥ १८ ॥

अवाच्यानां सहस्राणि कथयन्तु न मन्मनः ।
 मालिन्यमेत्युदासीनं रजोभिर्मकुरो यथा ॥ १८ ॥

अल्लान् आय् त गल्लुन् गल्ले,
 पकुन् गल्ले दिन क्योह् व राथ् ।
 योरय् आय् तूरि गल्लुन् गल्ले,
 केह् न-त केह् न-त केह् न-त क्याह् ॥ १९ ॥

जराऽऽगता क्षीणतरोऽथ देहो
 जातोऽवसायो गमनाय कार्यः ।
 समागताः स्मो यत एव तत्र
 गन्तव्यमेवेदं दृढं न किञ्चित् ॥ १९ ॥

मूढव् दीक्षित् तं पशित् लाङ्,
 जर्तु त कलु श्रुतवोन् जडरूपि आस् ।
 युस् यिय् दपिय् तस् तिथु वोल्,
 सुय् छुय् तत्त्वविदस् अभ्यास् ॥ २० ॥

ज्ञात्वा सर्वं मूढवचिष्ठ स्वस्थः
 श्रुत्वा सर्वं श्रोत्रहीनेन भाव्यम् ।
 दृष्ट्वा सर्वं तूर्णमन्यत्समेहि
 तत्त्वाभ्यासः कीर्तितोऽयं बुधेन्द्रैः ॥ २० ॥

गाल् गार्डिन्यम् वोल् पर्डिन्यम्,
 दर्पिन्यम् तिह् यस् यिथु रोत्ने ।
 सहजकुसुमव् पूज् करिन्यम्,
 द्वह् अमलाञ्ज् कस् क्याह् म्वत्ने ॥ २१ ॥

निन्दन्तु वा मायय वा स्तुवन्तु
 कुर्वन्तु वार्चा विविधैः सुषुप्तेः ।
 न हर्षमायाम्यय वा विपादं
 विशुद्धबोधामृतपानस्वस्था ॥ २१ ॥

दिन् छयत्ति त रजन् आसे,
 भूतल् गगनस् कुन् विकासे ।
 ज्ञान्द्रि राह् ग्रोसुन् मावासि,
 शिव् पूजन् ग्वाह् त्रित्त आत्मासि ॥२२॥

नाशं गतेऽर्के खलु मानसं
 मेघक्षयाख्या रजनी विभाति ।
 जीवाख्यचन्द्रः शिवधाम्नि लीनः
 स्वाहन्तराहुं ग्रसते च सद्यः ॥ २२ ॥

मनस् त भवसरस् छु त ,
 कोप निरत्ता नार-द्वख् ।
 ल्यक लजिताय् ब्रह् ना कुने,
 तुलि तुल् ताय् तूल् न्ना केह् ॥ २३ ॥

'क्रुद्धं मनो बहिसमानरूपं
 तिरस्कृतं भारनतं विभाति ।
 विचारतः सर्वविकारहीनं
 विशुद्धपौषैकस्वरूपमेव ॥ २३ ॥

शील् तं मान् छुय् पांजिं कञ्जय,
 म्वलि यमि रट् मल्लयुद्ध वाव् ।
 हस्तु युस् मस्तवाल गँडे,
 तिह् यस् तगि सुह् अद न्यहाल् ॥ २४ ॥

शीलस्य मानस्य च रक्षणं भटै-
 स्तैरेव शक्यं निपुणं विधातुम् ।
 वायुं करेणाथ गजं च तन्तुना
 यैः शक्यते स्तम्भापितुं सुधीरैः ॥ २४ ॥

पह् वन् नटिथ् शशिकल् वुजूम् ,
 प्रकृथ् हुजूम् पवनसूतिय् ।
 लोलकि नार-सूत्य् वालिञ्ज् वुजूम् ,
 शंकर् लंबुम् तमिय् सांती ॥ २५ ॥

कामादिकं काननपदकंमेत-
 च्छिञ्चामृतं बोधमयं मयाप्तम् ।
 प्राणादिरोधात् प्रकृतिं च भक्त्या
 मनश्च दग्ध्वा शिवधाम लब्धम् ॥ २५ ॥

त्रित्त तुरुग् र्गर्गनि भ्रमवोन्,
 निमेष अकि छगिड योजनलच्छ ।
 त्रैतन्यवगि यमि रटिथ् जोन्,
 प्राण अपान् फुटरिथ् पख्च्य् ॥ २६ ॥

चित्ताभिधः सर्वगतिस्तुरङ्गः
 क्षणान्तरे योजनलक्षगामी ।
 धार्यो बुधेन्द्रेण विवेकवल्गा-
 नोदेन वायुद्वयपक्षरोधात् ॥ २६ ॥

ख्यथ् गँडिथ् ना शमि मानस्,
 भ्रान्त् यिमव् त्रं वू तिम् गैय् खसिथ् ।
 शास्त्र् वृज्जु जि यमभंग् कूह्,
 सुह् नो पञ्च ताय् भन्या लूसिति ॥ २७ ॥

खादनादभूषणाद्वापि मनो यस्य गतभ्रमम् ।
 स मुक्तो नोत्तमर्णाद्यो गृहात्यर्थं हि सोऽनृणः ॥ २७ ॥

यव तूर् त्रलि तिम् अम्वर् ह्यति,
 वृद्ध यव त्रालि तिथ् आहार् अन् ।
 त्रित्त नृप स्वाविचारस् प्यत,
 त्रिता देहस् वान् क्याद् वन् ॥ २८ ॥

शीतार्थं वसनं ग्राह्यं क्षुधार्थं भीजनं तथा ।

मनो विवोकितां नेयमलं भोगानुचिन्तनैः ॥ २८ ॥

सहजस् शम् त दम् नो गच्छे,

इष्टि प्रावस् मुक्तिद्वार ।

सालिलस् लवणं जन् मीलित् त गाह्नि,

तोति क्षुब्धं दुर्लभं सहज-विचार ॥ २९ ॥

स्वभावलब्धौ न शमोऽस्ति कारणं

तथा दमः किं तु परं विवेकः ।

नीरैकरूपं लवणं यथा भवेत्-

तथैकताप्तावपि नैष लभ्यः ॥ २९ ॥

लोभं मारुन् सहजं विचारुन् ,

द्वन्द्वं जानुन् कल्पन् त्राव् ।

निश क्षुब्धं त दूरे मव् जानुन् ,

शून्यस् शून्याद् मीलित् गौव ॥ ३० ॥

लोभं त्यक्त्वा वैमनस्यं च तद्वत्-

कार्यो नित्यं स्वस्वभावावमर्शः ।

शून्याच्छून्यं नैव भिन्नं यथैव

तस्माच्च तद्देवबुद्धिर्दृष्टैव ॥ ३० ॥

मकुरस् जन् 'मल् त्रलुम् मनस्,
 अद म्य लेवूम् जनस् जान् ।
 सुह् द्यलि ड्यूठुम् निश पानस्,
 सोरुय सुय् ताय् वृह् नव् केह् ॥ ३१ ॥

चित्तादर्शं निर्मलत्वं प्रयाते
 प्रोद्भूता मे स्वे जने प्रत्यभिज्ञा ।
 दृष्टो देवः स्वस्वरूपो मयासौ
 नाहं न तं नैव चायं प्रपञ्चः ॥ ३१ ॥

केह् छिय् न्यन्दर्यहति बुदिथ्,
 केन्नन् बुयन् न्यसर प्यये ।
 केह् छिय् खान् करिथ् अपूतिय्,
 केह् छिय् गृह् वजिथ् अक्रिय् ॥ ३२ ॥

काश्चित् प्रसुप्तोऽपि विबुद्ध एव
 काश्चित् प्रबुद्धोऽपि च मुक्ततुल्यः ।
 स्नातोऽपि काश्चिदशुचिर्मतो मे
 भुक्ता स्त्रियं चाप्यपरः सुपूतः ॥ ३२ ॥

अकुय् ओंकार् युस् नाभि दरे,
 कम्बुय् ब्रह्माण्डस् सुम् गरे ।
 अकुय् मन्त्र् युस् च्यतस् करे,
 तस् सास् मन्त्र् क्याह् ज्ञन् करे ॥३३॥

आ ब्रह्माण्डं नाभितो येन नित्य-
 मोंकाराख्यो मन्त्र एको धृतोऽयम् ।
 कृत्वा चित्तं तद्विमलैकसारं
 किं तस्यान्यैर्मन्त्रवृन्दैर्विधेयम् ॥ ३३ ॥

संसारस् आयस् तपसे,
 बोधप्रकाश् लब्धुम् सहज् ।
 मर्यम् न कुँह् त मर न कैँसे,
 मर नेह् त लस नेह् ॥ ३४ ॥

आसाद्य संसारमहं वराकी
 प्राप्ता विशुद्धं सहजं प्रबोधम् ।
 म्रिये न कस्यापि न कोऽपि मे वा
 मृतामृते मां प्रति तुल्यरूपे ॥ ३४ ॥

द्वादशान्त-मण्डल् यस्य देवस् धञ्जूय्,
 नासिक पवन् अनाहत् रव् ।
 स यस्य कल्पन् अन्तिहू चञ्जूय्,
 पानय् देव त अर्जुन् कसू ॥ ३५ ॥

यो द्वादशान्ते स्वयमेव कल्पिते
 सदोदिते देवगृहे स्वयं स्थितः ।
 संप्रेषयन् प्राणरविं स शंकरो
 यस्यात्मभूतः स कर्मर्षयेद् बुधः ॥ ३५ ॥

प्रथय् तीर्थन् गङ्गान् संन्यासि,
 ग्वारानि सुदर्शन मिलु ।
 त्रित्ता परिध् भव निष्पत् आत्स्,
 देशख् दूर्या द्रमन् नीलिय् ॥ ३६ ॥

यजेन मोक्षैकधियः सदायी
 संन्यासिनस्तीर्थवरान् प्रयान्ति ।
 चित्तैकसाध्यो न स लभ्यते तै-
 र्दूर्वास्पलं भात्यतिनीलमारात् ॥ ३६ ॥

पवन् पूरिथ् युसू अनि धगे,

तस् दून स्पर्शि न दूछ त त्रेश् ।

तिह् यस् करुन् अन्तिह् तगे,

सुह् संसारस् ज्ययि न नेछ् ॥ ३७ ॥

यः पूरकेण चित्तं स्वं रोधयेत्प्लुतृढादिकम् ।

न पीडयति संसारे सफलं चास्य जीवितम् ॥ ३७ ॥

जल् थमुन् हुतवह् तरनावुन्,

ऊर्ध्व-गमन् परिवर्जिथ् न्नर्यथ् ।

काठधेनि द्वद् श्रमावुन्,

अन्तिह् सकल्लु कपट-न्नर्यथ् ॥ ३८ ॥

नीरस्तम्भो वह्निशैत्यं तथैव

पादैस्तद्व्योमयानमशक्यम् ।

दोहो धेनोः काष्ठमय्यास्तथैव

सर्वं चैतज्जृम्भितं कैतवस्य ॥ ३८ ॥

कुसु'पुशु ताय् कस्स पुशाक्की,

कम् कुसम् लागिज्यस् पूजे ।

कमि सर, गड्डुं दिज्यस् जलधानी,

कवसन मंत्र शंकर बुजे ॥ ३९ ॥

कः पौष्पिकः कापि च तस्य पत्नी*

पुष्पैश्च कैदेववरस्य पूजा ।

कार्या तथा किं गडुकं विधेयं

मंत्रश्च कस्तत्र वद प्रयोज्यः ॥ २६ ॥

मन् पुशु ताय् यल्ल पुशाञ्जी,

भावरकि कुसम् लागिज्यस् पूजे ।

शशि-रस गडु दिज्यस् जलधानी,

लूपि मंत्र शंकर बुजे ॥ ४० ॥

इच्छामनोभ्यां ननु पौष्पिकाभ्या-

मादाय पुष्पं हृदभावनाख्यम् ।

स्वानन्दपूरैर्गडुकं च दत्त्वा

मानाख्यमंत्रेण समर्चयेशम् ॥ ४० ॥

आयस् कमि दिशि-त कमि वत्ते,

गल्ल कमि वति कव जान चथ् ।

अन्तिहि दाय् लागि तते,

अथम् अनिस् फुकस् कस सथ् ॥ ४१ ॥

कया दिशः केन पथागताहं .

पथादगमिष्यामि पथाऽथ केन ।

इत्थं गतिं वेदि निजां न तस्मात्

उच्छ्वासपात्रेण धृतिं भजामि ॥ ४१ ॥

गगन् चय् भूतल् चय् ,

चय् द्यन् पवन् त राथ् ।

अर्ध् चन्दुन् पोप् पाञ्जि चय् ,

चय् छुख् सोरुय् त लाङ्गिजिय कयाह् ॥ ४२ ॥

आकाशो भूर्वायुरापो ऽनिलश्च

रात्रिश्चाहश्चेति सर्वं तमेव ।

तत्कार्यत्वात्पुष्पमर्षादि च त्वं

त्यत्पूजार्थं नैव किञ्चिन्नभेऽहम् ॥ ४२ ॥

यैमि, लोभ् तं मन्मथ् मोरू,

तिमय् मोरिथ् त लोगुन्नु दास् ।

यैमिन् सहज ईश्वर ग्वोरू,

तैमिन् सोरुय् व्यन्दुन् स्वास् ॥ ४३ ॥

कामो लोभोऽहंकृतिश्च येन •

यत्रात्पूर्वं मारिता मार्गचाराः ।

तेनैवंकेनश्चरं धाम लब्ध्वा

सर्वं त्यक्त्वा भस्मवद्भावजातम् ॥ ४३ ॥

पानस् लागिथु रूढुख् म्य च्छह,

म्य च्यद्द छाडान् लूस्तुम् इद्द ।

ज्ञानस् मन्जु व्यलि द्यूढुख् म्य च्छह,

म्य च्य-त पानस् दितुम् इद्द ॥ ४४ ॥

देहादिपदकोशपिधानतस्त्वा-

मप्राप्य खिन्नास्मि चिरं महेश ।

उपाधिनिर्मुक्तविवोधरूपं

ज्ञात्वाद्य विश्रान्तिमुपागता त्वाम् ॥ ४४ ॥

कुश पोप् तिल् दीप् जल् ना गच्छे,

युस् सद्भाव ग्वरकथु मनि ह्यये ।

शम्भुस् स्वरि पनञ्ज यच्छे,

सयू दर्पिजे सहजा क्रियं ॥ ४५ ॥

पुष्पादिकं द्रव्यमिदं न तस्य

पूजासु सर्वमुपयोगि किञ्चित् ।

शुरुपदेशाद् दृढया च भक्त्या

स्मृत्यार्च्यते येन विशुद्ध आत्मा ॥ ४५ ॥

असे प्वन्दे ज्वसे जामे,

न्यथयू तीर्थन् स्नान् करे ।

वहरि-वहरस् ननुयू आसे,

निश लुयू त पर्जानूतन् ॥ ४६ ॥

स्नातं हसन्तं विविधं विधेयं

कुवन्तमेतत्पुर एव सन्तम् ॥

पश्यात्मदेवं निजदेह एव

कृतं प्रदेशान्तरमार्गणेन ॥ ४६ ॥

यथु सरि सर्पपं-फलू ना व्यन्ने,

तथु सरि सकलो पाञ्चि च्यन् ।

मृगू सृगालू गरिड जलहस्ती,

ज्यन् ना ज्यन् त तनुयू प्यन् ॥ ४७ ॥

सरोवरे यत्र न सर्पस्य

कणोऽपि मात्येव विचित्रमेतत् ।

विवर्धते तत्पयसा समस्तं

यावत्प्रमाणं खलु देहिजातम् ॥ ४७ ॥

लल्ल् वृह् लूळ् लूळ् छाडान् त ग्वारान्,

हल् म्य कर्लूमस् रसनि शतिय् ।

बुलुन् ह्यतुमस् तारि डीठिमस् वरन्,

म्य ति कल् गनेय जि जोगुमस् ततिय् ॥

द्रष्टुं विभुं तीर्थवरान्गताहं

श्रान्ता स्थिता तद्गुणकीर्तनेषु ।

ततोऽपि खिन्नास्मि च मानसेन

स्वान्तर्निविष्टा खलु तद्विदर्शे ॥ ४८ ॥

मल् वृन्दि जोलुम् ,

जिगर् मोरुम् ।

त्यलि लल्ल् नाव् द्राम् ,

य्यलि द्रलि त्रविमस् ततिय् ॥ ४९ ॥

ततोऽत्र दृष्ट्वावरणानि भूयो .

ज्ञातं मयात्रैव भविष्यतीति ।

भङ्क्ता यदा तानि च संप्रविष्टा

लब्धेति लोके प्रथिता तदाहम् ॥ ४६ ॥

त्रयि न्यँगि सराह् सरिष् सरस्,

अकि न्यँगि सरस् अर्शस् जाय् ।

हर-मुख कौँसर अख् सुम् सरस्

सति न्यँगि सरस् शून्याकार् ॥ ५० ॥

वारत्रयं नीरमयं सरामि

तथैकदाहमवकाशहीनम् ।

आकाशमन्यान्यपि चादभुतानि

सरामि शून्यं खलु सप्तवारम् ॥ ५० ॥

जनञ्ज जायेय् रति ताय् कूतिष्,

करिष् उदरस् बहु क्लेशा ।

फीरिष् द्वार् भजनि वति तनुय्

शिन् लुय् कूट्-ताय् चेन् उपदेश् ॥ ५१ ॥

प्रसूदरं क्लेशयुतं विनीय

जातो मलाक्नोऽप्यनुयाति सन्ततम् ।

यत्पेरितः सौख्यधिया नरः स्त्रीं

कष्टेन लभ्यं शृणु तं गुरोः शिवम् ॥ ५१ ॥

स्वय् शिला छयय् पटस् त पीठस्,

स्वय् शिला छयय् उत्तम-देश् ।

स्वय् शिला छयय् फेरवनिस् अटस्,

शिव् छुय् कूटु-ताय् चेन् उपदेश् ॥ ५२ ॥

यथा शिलैकैव स्वजातिभेदात्

पीठादिनानाविधरूपभागिनी ।

तथैव योऽनन्ततया विभाति

कष्टेन लभ्यं शृणु तं गुरोः शिवम् ॥ ५५ ॥

रव मत थलि थलि तापितन्,

तापितन् उत्तम देशां ।

वरुण मत लोट गर अञ्जितन्,

शिव् छुय् कूटु-ताय् चेन् उपदेश् ॥ ५३ ॥

स्थले स्थले स्वैः किरणैर्यथा रविः

पतत्यभेदेन गृहेषु वाभ्रियम् ।

जलं तथा सर्वजगद्गृहेषु

कष्टेन लभ्यं शृणु तं गुरोः शिवम् ॥ ५३ ॥

सय् मातारूपि पय् दिये,

सय् भार्या-रूपि करि विलास् ।

सय् माया-रूपि जीव् हरे,

शिव् छुय् कूटु ताय् ज्ञेन् उपदेश् ॥५४॥

मातृस्वरूपेण पयःप्रदा नु

भार्यास्वरूपेण विलासकारिणी ।

यच्छक्तिरन्ते मृतिरूपमेति च

कष्टेन लभ्यं शृणु तं गुरोः शिवम् ॥५४॥

कन्द्यव् गृह् त्यजि कन्द्यव् वनवास् ,

चिथुय् छुख् त तिथुय् आस् ।

मनस् धैर्य् रद् सौपजख् सुवास् ,

क्या छुय् मलुन् सूर् ताय् सास् ॥५५॥

गृहे निवासो न विमोक्षहेतु-

र्वनेऽथ वा योगिवरैः प्रदिष्टः ।

दिवानिशं स्वात्मविमर्शनाढ्यो

यथास्थितस्त्वं परमोऽस्त्युपायः ॥ ५५ ॥

ये भवरा परमो भवरा,

सन्धाव् भाव् त म्य च्छद् ।

जुह् ज्ञानि उपनेय् कन्दापुरा,

हृह् कव तरुन्नु त हाह् कव तत्तु ॥ ५६ ॥

गुरो ममैतमुपदेशमेकं

कुरुष्व बोधाप्तिकरं दयातः ।

हाह्-हृह् इमौ स्तः सममास्यजाता-

बुष्णोऽस्ति हाह् किमथ हृह् सुशीतः ॥ ५६ ॥

नाभिस्थानस् चित् जलवेञ्जी,

ब्रह्मस्थानस् शिशिरुन्नु मुख् ।

ब्रह्माण्डस् लघय् नद् वहवञ्जी,

तवय् तरुन्नु हृह् हाह् गोव् तत्तु ॥ ५७ ॥

नाभ्युत्थितो हृद् जठराग्नितापो

हृद् द्वादशान्ताच्छिरात्समुत्थः ।

हाद् प्राणभूतोऽस्त्यथ हृद् अपानः

सिद्धान्त एवं मुनिभिः प्रदिष्टः ॥ ५७ ॥

यिद् यिद् कर सुय् अर्चुन्,

यिद् रसंज्ञि उच्चर्यम् तिय् मनथ् ।

इय् यिथ लग्यम् देहस् परिज्य् ,

सुय् परमशिवुन् तनथ् ॥ ५८ ॥

करोमि यत्कर्म तदेव पूजा

वदामि यच्चापि तदेव मंत्रः ।

यदेव चायाति तथैव योगाद्-

द्रव्यं तदेवास्ति ममात्र तन्त्रम् ॥ ५९ ॥

क्ष्मद् ना वृद् ना ध्येय् ना ध्यान,

गौव् पानय् सर्वक्रिय् मशिथ् ।

अन्या ड्यूढुख् केळ् ना अनुय् ,

गय् सत् लय पर पशिथ् ॥ ६० ॥

नाहं न च त्वं न च कापि चर्चा
 ध्यानस्य योग्यात्र पदेऽतिशान्ते ।
 कोऽप्यन्वयश्चात्र न भाति तस्मात्
 विस्मर्य लीनं स्वमिवात्र सद्भिः ॥ ५६ ॥

छाडान् लूछूस् पानिन् पानस्,
 छ्यापिथ् ज्ञानस् वोतु न कूछ् ।
 लय् कछूमस् वाचूस् मय्-खानस्,
 वरि वरि वान त च्यवान् न कुँह् ॥ ६० ॥

स्वात्मान्वेपणयन्नमात्रनिरता श्रान्ता ततोऽहं स्थिता
 तज्ज्ञानैकमहापदेऽतिविजने प्राणादिरोधात्ततः ।
 लब्ध्वानन्दसुरागृहं च तदनु दृष्ट्वात्र भाण्डान्यलं
 पूर्णान्येव तथापि तत्र विमुखः प्राप्तो जनः शोचितः
 ॥ ६० ॥

श्रीलल्लायोगिनीवाक्यजातं पञ्च्या मया स्फुटम् ।
 श्लोकानां भास्करेणेह दृढ्यमस्तु शिवार्पणम्-॥ १ ॥

इति लल्लेश्वरी वाक्यानि राजानकभास्करकृतार्थ-
 च्छायापद्योपेतानि समाप्तानि ॥